

HÄNSYNSTRÄD OCH NATURVÄRDESTRÄD

FSC-standarden för skogsbruk i Sverige innehåller nya och förändrade krav på miljö- och social hänsyn. Här presenteras nya krav för lämnade hänsynsträd.

Vad säger standarden?

Vid föryngringsavverkning ska i genomsnitt minst tio träd lämnas per hektar. Hänsynsytor, kantzoner, trädgrupper och enstaka grövre träd ska också lämnas för att undvika större kala ytor. Alla naturvärdesträd ska lämnas och får räknas in bland de tio träd som lämnas per hektar.

Det här är nytt

Nytt är krav på ökat antal lämnade träd på större avverkningsytor och tydligare krav för att minska hyggesintrycket:

- På större avverkningsytor får träd som lämnas i hänsynsytor och kantzoner inte längre räknas in i de tio träd som lämnas per hektar. Som större avverkningsytor räknas ytor större än fyra hektar i södra Sverige och större än tio hektar i norra Sverige. Gränsen för södra respektive norra Sverige går vid Limes Norrlandicus, den biologiska norrlandsgränsen.
- På större avverkningsytor får sträckan från varje punkt i avverkningsytan till närmaste hänsynsobjekt eller hyggeskant inte vara större än 70 meter.

Här finns kraven

Se indikatorer 6.6.1 till 6.6.3 i FSC-standarden.

Varför är det viktigt?

Vid avverkning på större ytor är det särskilt viktigt att lämna träd för att minska negativa effekter för skogslevande arter. Genom att lämna fler träd spritt över ytan kan man öka överlevnad och spridningsmöjlighet för arter som behöver gamla, levande eller döda träd. Fler träd på hygget ger också ett mer positivt hyggesintryck.

FAKTA naturvärdesträd



NATURVÄRDESTRÄD är träd som är avvikande, särskilt grova och ofta betydligt äldre än de övriga träden i beståndet. Dessa är viktiga som livsmiljöer för många rödlistade arter men kan också ha andra värden som minner om skogens historia. Naturvärdesträd kan vara

- grova träd med påtagligt vid och grovgrenig ofta platt krona,
- grova, tidigare frivuxna så kallade hagmarksgranar,
- grova aspar och alar,
- trädformig sälg, rönn, oxel, lönn, lind, hägg och fågelbär,
- grov hassel och en,
- träd med öppna brandlyror,
- hålträd och träd med risbon,
- träd med tydliga äldre kulturspår,
- ädellövträd i skogar norr om Limes Norrlandicus (den biologiska norrlandsgränsen).

Skapar större strukturell variation

Fler lämnade träd leder till att hyggen mer liknar en skog som utsatts för naturliga störningar som bränder och stormar. Innan skogsbruket introducerades var dessa störningar en

viktig del i den naturliga skogscykeln vilket gynnar störningsanpassade arter. Vissa rovfåglar och hackspettar föredrar sparade hänsynsträd på hyggen som boplatser jämfört med träd som står i produktionsskog och på kalhyggen.

Träd som lämnas vid avverkning och som tillåts växa in i den nya skogsgenerationen bidrar också till att det blir fler grova och gamla träd i det kommande beståndet. Det ökar variationen och skapar även fler livsmiljöer för trädlevande arter.

Skapar "livbåtar"

Lämnade träd underlättar för skogslevande arter att överleva i hygges- och ungskogsfasen medan den nya skogen sluter sig. Olika arter gynnas beroende på om träden ställs i grupper eller spritt över hygget. Trädgrupper och hänsynsytor bidrar till att bevara skuggiga, fuktiga miljöer som många mossor och insektgrupper är beroende av, medan träd som sprids ut kan gynna mykhorrizbildande svampar som sedan kan sprida sig till rötter av den nya generationen träd.

Tillför död ved och strukturer på hyggen

Lämnade hänsynsträd tillför viktiga strukturer på hyggen och i ungskog, bland annat i form av hålträd och gamla träd. Om hänsynsträd blåser omkull får de ett värde som livsmiljö i form av död ved. Många lavar och rödlistade skalbaggar gynnas av att död ved i olika storlekar och nedbrytningsfaser bevaras på hyggen.

Genom att sprida ut träden på hyggen bidrar man också med fler solbelysta träd och, på sikt, solbelyst död ved. Dessa strukturer är särskilt viktiga för vedlevande skalbaggar, varav många är rödlistade.

Gynnar upplevelsevärden

Skogen har ett stort socialt värde för friluftsliv, rekreation, och turism, samt för människors välbefinnande. Genom att lämna fler träd och begränsa storleken på kala avverkningsytor minskar hyggesintrycket, vilket förbättrar upplevelsen av skogens naturlighet och skogskänslan.

Läs mer

om FSC-certifieringens bidrag till biologisk mångfald i en [rapport på FSC Sveriges hemsida](#).



Hänsynsträd kan bli viktiga boplatser för rovfåglar.



Sparade trädgrupper kan ge livsrum för fuktkrävande arter.



Tillgång till död ved är viktigt för många skalbaggar.

Om standardprocessen

Standarden utgår från FSC:s globala principer och kriterier, med anpassningar till svenska förhållanden. Standarden har reviderats och beslutats av FSC Sveriges medlemmar som är uppdelade i ekonomisk, social och miljökammare. Standardkraven har tagits fram genom förhandlingar där de tre kamrarna har haft ett likställt inflytande. FSC-certifiering är ett marknadsdrivet och frivilligt system, och syftet är att det ska fungera som ett komplement till andra satsningar för ett ansvarsfullt skogsbruk.